

Wyrok z 26 czerwca 2006 r., [SK 55/05](#)
**ORZĘKANIE PRZEZ TEGO SAMEGO SĄDZIĘ PO ZŁOŻENIU
PRZEZ POZWANEGO SPRZECIWU OD WYROKU ZAOCZNEGO**

Rodzaj postępowania: skarga konstytucyjna Inicjator: osoba fizyczna	Skład orzekający: 5 sędziów	Zdania odrębne: 0

Przedmiot kontroli	Wzorce kontroli
Brak wyłączenia sędziego, który wydał wyrok zaoczny, od rozpoznania sprawy w pierwszej instancji po złożeniu przez pozwanego sprzeciwu od tego wyroku [Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego: art. 48 § 1 pkt 5]	Zasada równości Prawo do sądu [Konstytucja: art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1]

Jeżeli w procesie cywilnym pozwany zachowuje się biernie, nie składając w sprawie żadnych pism ani nie uczestnicząc w rozprawie, sąd wydaje wyrok zaoczny, którego podstawą są w zasadzie okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda (por. art. 339 i 340 kodeksu postępowania cywilnego). Pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny, może złożyć sprzeciw w ciągu tygodnia od doręczenia mu wyroku. Na skutek sprzeciwu sprawa jest rozpoznawana w pierwszej instancji ponownie – przez ten sam sąd, który wydał wyrok zaoczny; często zdarza się, że przez tego samego sędziego.

Następnie od wyroku zapadłego w pierwszej instancji obu stronom przysługuje apelacja, którą rozpoznaje sąd drugiej instancji. W myśl zaskarżonego w niniejszej sprawie art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. sędzia, który wydał wyrok w niższej instancji, nie może orzekać w danej sprawie w wyższej instancji. Takiego ograniczenia nie ma natomiast w odniesieniu do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji po złożeniu przez pozwanego sprzeciwu od wyroku zaocznego.

Skargę konstytucyjną przeciwko nieistnieniu ustawowej podstawy wyłączenia sędziego z mocy samego prawa w sytuacji rozpoznawania sprzeciwu od wydanego przez tego sędziego wyroku zaocznego wniósł Stanisław Cz. Sąd Rejonowy wydał przeciwko skarżącemu (jako pozwanemu) wyrok zaoczny w sprawie o ochronę naruszonego posiadania. Skarżący wniósł sprzeciw. Sąd Rejonowy w tym samym składzie utrzymał wcześniejszy wyrok zaoczny w mocy. Następnie Sąd Okręgowy oddalił apelację skarżącego.

Jako wzorce kontroli konstytucyjności skarżący wskazał art. 45 ust. 1 (prawo do sądu) w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji (zasada równości). Zarzut niezgodności kwestionowanej regulacji z prawem do równego traktowania w zakresie dostępu do sądu skarżący oparł na porównaniu procedury cywilnej z procedurą karną; w ramach tej drugiej wydanie wyroku zaocznego stanowi podstawę wyłączenia sędziego z mocy prawa od udziału w rozpoznaniu sprzeciwu od takiego wyroku (por. art. 40 § 1 pkt 9 kodeksu postępowania karnego).

ROZSTRZYGNIĘCIE

Art. 48 § 1 pkt 5 kodeksu postępowania cywilnego jest zgodny z art. 45 ust. 1 i nie jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. Przez wniesienie sprzeciwu od wyroku zaocznego zapadłego w procesie cywilnym pozwany doprowadza automatycznie do rozpoznania sprawy z jego udziałem, z zachowaniem wszystkich przysługujących mu praw procesowych. Po wniesieniu sprzeciwu sprawa jest rozpoznawana od początku; sąd w całości lub w części na nowo przeprowadza postępowanie dowodowe i ma do dyspozycji dowody przedstawione przez obie strony, nie jest też wyłączona możliwość rozszerzenia powództwa. Na tym etapie postępowania występuje już pełna kontrydiktoryjność. Od zapadłego rozstrzygnięcia przysługują stronom wszystkie środki odwoławcze.
2. Rozpoznając apelację w postępowaniu cywilnym, sąd drugiej instancji nie bada sprawy całkowicie „na nowo”, lecz ocenia i kontroluje – w granicach apelacji – orzeczenie sądu pierwszej instancji. Z tego powodu sędzia, który orzekał w instancji niższej, nie może brać udziału w rozpoznaniu apelacji, gdyż kontrolowałby wówczas sam siebie.
3. Wobec powyższych różnic między rozpoznaniem sprzeciwu od wyroku zaocznego a rozpoznaniem apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji nie stanowi naruszenia konstytucyjnego prawa pozwanego do bezstronnego sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) to, że ustawodawca w art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. nie przewidział faktu wydania przez sędziego wyroku zaocznego jako podstawy wyłączenia tego sędziego od rozpoznania sprzeciwu.
4. Stwierdzenie odmiennego unormowania analogicznych instytucji procesowych na gruncie dwóch różnych aktów ustawowych samo przez się nie uzasadnia jeszcze zarzutu złamania konstytucyjnej zasady równości (art. 32 ust. 1).
5. Skarżący nie wskazał konstytucyjnych argumentów, które uzasadniałyby zarzut naruszenia zasady równości przez odmiennie potraktowanie przez ustawodawcę adresatów unormowania zawartego w art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. w stosunku do odpowiednich regulacji zawartych w kodeksie postępowania karnego. Nie można przy tym ignorować, że nie ma pełnej tożsamości sytuacji procesowej stron postępowania cywilnego i postępowania karnego. Oba postępowania mają inny charakter i opierają się na odmiennych zasadach. Istotne jest szczególnie to, że w postępowaniu karnym, w przeciwieństwie do postępowania cywilnego, wyrok zaoczny jest wydawany wprawdzie pod nieobecność oskarżonego, lecz sąd zapoznaje się z całym materiałem zgromadzonym w postępowaniu przygotowawczym, w tym z wyjaśnieniami lub odmową złożenia zeznań przez podejrzanego. Sąd cywilny przed wydaniem wyroku zaocznego nie ma natomiast możliwości poznania stanowiska pozwanego.

Przepisy Konstytucji

- Art. 32.** 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Art. 45. 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

2. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.